

Saarna Timoteuksen Jumalanpalvelusyhteisön sanajumalanpalveluksessa 9.9.2007

Jyrki Anttinen

Ja kun hän oli matkalla Jerusalemiin, kulki hän Samarian ja Galilean välistä rajaa. Ja hänen menessään erääseen kylään kohtasi häntä kymmenen pitalista miestä, jotka jäivät seisomaan loitommaksi; ja he korottivat äänensä ja sanoivat: "Jeesus, mestari, armahda meitä!" Ja heidät nähdessään hän sanoi heille: "Menkää ja näyttäkää itsenne papeille". Ja tapahtui heidän menessään, että he puhdistuivat. Mutta yksi heistä, kun näki olevansa parannettu, palasi takaisin ja ylisti Jumalaa suurella äänellä ja lankesi kasvoilleen hänen jalkojensa juureen ja kiitti häntä; ja se mies oli samarialainen. Niin Jeesus vastasi ja sanoi: "Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän ovat? Eikö ollut muita, jotka olisivat palanneet Jumalaa ylistämään, kuin tämä muukalainen?" Ja hän sanoi hänelle: "Nouse ja mene; sinun uskosi on sinut pelastanut". (Luukas 17:11–19)

JEESUS PARANTAA KYMMENEN SPITAALISTA MIESTÄ

Jeesus tekee matkaa Galileasta Jerusalemiin. Hän kulkee Samarian ja Galilean rajaseudulla tai niinkuin vuoden -38 käänöksessä sanotaan Samarian ja Galilean ”välistä rajaa”. Kuten muistetaan samarialaiset olivat juutalaisten silmissä sekakansaa, puolipakanoita, joiden seuraa välteltiin. Jopa niin, että mielummin kuljettiin Jerusalemiin pidempää reittiä Jordanin itäpuolitse, kuin oikaistiin Samarian kautta. Mutta tässäkin asiassa Jeesus rikkoi raja-aitoja. Matkallaan hän lähestyy ”erästä kylää”, jonka sijaintia ei tarkemmin mainita. Kylän ulkopuolella hän kohtaa räpsyisen ja hapsutukkaisen tarttuvaa spitaalitautia sairastavan kymmenen miehen joukkion.

Spitaali eli lepra oli ankara tauti. Alkukielellä tätä tautia tarkoittava kreikan sana **leproj** tulee verbistä **lepw** - ”kuoria” ja tarkoittaa sananmukaisesti ”suomumaista”. Taudin kuvaamisessa lainaan Aapeli Saarisalon Raamatun sanakirjaa:

”Pitalitauti eli lepra kohdistuu joko ihoon tai hermoihin, edistyy hitaasti, mutta tekee kauheaa hävitystyötä. Pitkin ruumista esiintyvät kuhumaiset, lopulta aukenevat, märkää valuvat pesäkkeet turmelevat ihon, aistimet ja jopa mädännyttävät irti kokonaisia jäseniä. Pitaalilla tarkoitetaan Raamatussa mahdollisesti myös psoriasis-nimistä ihotautia, joka on pitkälinen suomumuodostuksia ihoon synnyttävä tulehdus.”

Kolmannessa Mooseksen kirjassa käsitellään spitaalitautia kahdessa luvussa. Luvussa 13 on spitaalitautia koskeva laki ja luvussa 14 annetaan säännökset rituaalisesta puhdistautumisesta. 13. luvun yhteensä 59:ssä jakeessa säädetään yksityiskohtaisesti, miten tauti voidaan havaita ja mihin toimenpiteisiin sen johdosta on ryhdyttävä:

jae 45. "Spitaalitautia sairastavan tulee käyttää repaleisia vaatteita, pitää hiuksensa hajallaan ja kasvojensa alaosa peitettynä sekä huutaa: 'Saastainen, saastainen!'

jae 46. Niin kauan kuin hän potee tautiaan, hän pysyy saastaisena. Hänen on asuttava erillään leirin ulkopuolella.”

Spitaalinen oli siis, paitsi vakavasti sairas, niin myös rituaalisesti epäpuhdas. Hänet suljettiin kokonaan yhteisön ulkopuolelle eikä hän voinut osallistua jumalanpalvelukseen. Voidaan sanoa, että sairastunut menetti kaiken. Hänelle ei jäänyt jäljelle mitään, mitä

me sanoisimme arvokkuudeksi tai ihmisarvoksi. Hänelle ei jätetty verhoksi mitään sosiaalista kulissia. Yhteys Jumalaan ja osallisuus valittuun kansaan oli katkennut. Kaikki, mikä oli saatu tai hankittu, menetti merkityksensä. Talokin, jos sellaisen oli omistanut, saatettiin repiä kappaleiksi ja kuljettaa kaupungin ulkopuolella sijaitsevale kaatopaikalle (3. Moos. 14:45).

Toisessa Kuninkaiden kirjassa on kirjattu spitaalisten välinen keskinäinen keskustelu, josta käy ilmi, että he odottivat vain kuolemaa (2. Kun. 7:3). Paraneminen taudista oli ilmeisen harvinaista, joten toivoakaan ei tuntunut olevan.

Näissä Galilean ja Samarian rajamailla elävissä spitaalisissa oli vakavan sairauden yhdistämänä kaatunut juutalaisten ja samarialaisten raja-aidat, niillähän ei ollut heille enää mitään merkitystä ja he pystyivät elämään yhdessä. Nämä sairaut eivät kuitenkaan pelkästään odottaneet kuolemaa vaan heissä oli herännyt toivo: he olivat kuulleet puhuttavan Jeesuksesta, kertomukset Jeesuksen parantamisihmeistä ovat kantautuneet heidän korviinsa. Mahdollisesti he olivat kuulleet siitäkkin, että Jeesus oli jo aikasemmin parantanut erään spitaalisen (Luuk. 5:12-13.)

Sana Jeesuksesta oli saanut heissä aikaan siis orastavan uskon. Tämä näkyi siinä, että kun Jeesus lähestyi heitä, he eivät huutaneet omasta tilastaan ”saastainen, saastainen” vaan kääntyivät hänen puoleensa ja vetosivat häneen: ”*Jeesus, mestari, armahda meitä*”. Mikäli sairaut olisivat käsittäneet Jeesuksen pelkäsi kierteleväksi parantajaksi, he olisivat huutaneet hänelle jotain heidän parantamiseensa liittyvää, mutta nyt he pyysivät Jeesusta armahtamaan heitä.

Orastavasta usko näkyy myös siinä, että vaikka Jeesus ei varsinaisesti tehnyt mitään ulkoista näkyvää tekoa parantumisen aikaansaamiseksi, hän kehotti heitä vaan menemään ja näyttämään itseään papeille, sairaut lähtivät liikkeelle. Paraneminen tapahtui vasta jossain matkan varrella kun he olivat menossa pappien luo täyttämään Mooseksen lain rituaalisia puhdistusmääräyksiä.

Kaikki siis paranivat sairaudestaan – puhdistuivat, mutta vain yksi heistä palasi takaisin Jeesuksen luo kiittämään. Hänen käyttäytymisenä on paljon puhuvaa. Kun hän oli nähnyt olevansa parannettu eli hän tajusi olevansa *armahdettu*, hän palasi Jeesuksen luo ehkä vaivalloisenkin matkan, sitä me emme varmuudella tiedä. Joka tapauksessa hän alkuteksiin mukaan sanatarkasti ”huusi suurella äänellä ylistystä Jumalalle” ja ”putosi kasvoilleen Jeesuksen jalkojen juureen ja kiitti häntä”.

Tästä kiittämistä tarkoittavasta sanasta *euxaristew* on tullut myös Herran pyhää ehtoollista – ehtoollistoimitusta ja ehtoollisaineita tarkoittava sana *eukaristia*.

Jeesus vastasi hänelle kysymällä eivätkö muut yhdeksän puhdistuneet. Tällä hän kiinnitti muiden huomion siihen, että vain tämä samarialainen – puolipakana ja muukalainen - oli tullut takaisin ”ylistämään Jumalaa”.

Tämän jälkeen Jeesus lausui entiselle spitaaliselle nuo merkiliset sanat: ”Nouse ja mene; sinun uskosi on sinut pelastanut.”

u s k o s i o n s i n u t p e l a s t a n u t

Nyt Jeesus ei puhukaan enää puhdistumisesta tai paranemisesta vaan jostain paljon suuremmasta asiasta. Hän puhuu ihmisen pelastumisesta.

Tässä ilmaisussa käytetään tekstissä verbiä **SWZW** - joka tarkoittaa ”tehdä eheäksi”, pelastaa, parantaa, vapahtaa. Tällä sanalla on siis tärkeä hengellinen merkitys. Täsmälleen samat sanat Jeesus lausuu myös syntisesti eläneelle naiselle, joka fariseuksen talossa pesi hänen jalkansa ja voiteli ne hajuvoiteella. Ja naiselle, joka väentungoksessa koketti hänen viittansa tupsua.

u s k o s i o n s i n u t p e l a s t a n u t

Tässä on siis kysymys enemmästä kuin sairauden paranemisesta. Tämä pelastamista tarkoittava verbi on näissä kaikissa tapauksissa perfektimuodossa - siis ”on pelastanut”. Kreikan kielessä perfekti ilmaisee nykyhetkessä vallitsevaa tilaa, joka on tuloksena aikaisemmasta toiminnasta tai tapahtumasta. Eli kertaalleen tapahtunut asiantila on voimassa edelleen, jatkuvasti.

Mikäli Jeesus olisi tarkoittanut lausumallaan pelkästään sairauden paranemisesta, aikamuotona olisi tullut olla kreikan mennyttä aikaa kuvaava aoristimuoto – siis ”uskosi pelasti tai paransi sinut”. Tällöin kysymys olisi ollut hetkellisestä tapahtumasta - sairauden paranemisesta - ei vallitsevasta olotilasta - pelastumisesta.

Tässä tapauksessa sairaisiin – eli syntisiin ihmisiin – oli syntynyt orastava usko Jumalan sanan kuulemisesta – ”usko tulee siis kuulemisesta, mutta kuuleminen Kristuksen sanan kautta” (Room. 10:17) - sairaut kuulivat sanan Jeesuksesta Kristuksesta. Usko tuli jo näkyviin siinä, kun sairaut huusivat Herraa avukseen

eli rukoilivat Jeesusta armahtamaan heitä. He saivat rukouksiinsa vastauksen – kun he puhdistuivat sairaudestaan, – ”pyytäkää, niin teille annetaan” (Matt. 7:7). Jeesus armahti heitä.

Muiden ex-spitaaliset uskosta ei tekstin perusteella voida tehdä kovin pitkälle meneviä päätelmiä. Se kuitenkin voidaan todeta, että heidän mahdollinen uskonsa Jeesukseen Kristukseen ei ilmennyt hengen hedelmänä – kiitollisuutena Jumalalle. Ehkä heillä oli kiire palata aikaisempaan yhteisöönsä huolehtimaan maallisista asioista, katsomaan vieläkö talo ja tavarat ovat tallella.

Samarialainen oli ainoa, joka tuli Jeesuksen luo toisenkin kerran. Hänen käyttäytymisensä kertoo Jumalan sanan – Jeesuksen Kristuksen - koskettaneen häntä syvältä käyvästi. Ei Jeesus sen takia sanonut ”uskosi on sinut pelastanut”, kun hän palasi takaisin kiittämään, sillä me emme voi ansaita pelastusta teoillamme. Kiittäminen oli vasta seurausta siitä, kun sairas parannettiin eli *syntinen armahdettiin*. Armon voi tajuta vasta tajutessaan sairautensa eli syntisyytensä. Usko ei ole ihmisen tekoa – se on jotain, minkä Jumala salatulla tavalla ihmisessä synnyttää - usko on luottamusta Jumalan sanaan. Usko on myönteinen vastaus Jumalan kutsuun.

Kiitollisuutta ei pidä käsittää lain vaatimuksena, siis että meidän *pitää* tulla kiittämään, vaan vapautavana evankeliumina, me *saamme* kiittää Jumalaa siitä, että hän on ensin meitä armahtanut.. Siinä on riemuitsemista kun spitaalinen parannetaan. Siinä on riemuitsemista kun syntinen armahdetaan.

Kiittäkää joka tilassa – kiittäkää Herraa, hän on hyvä, iäti kestää hänen armonsaa!